

PERIÒDICH SATÍRICH,

HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

10 CÉNTIMS CADA NUMERO PER TOT ESPANYA

Números atrassats 20 céntims.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pesetas.
Cuba y Puerto Rico, 4.—Estranger, 5.

CAPS DE BROT.

MARTINEZ BARRIONUEVO.

Novelista fecundíssim,
escriu ab facilitat
obras plenas de bellesa,
de observació y de veritat.

LA SANTA CREU DE LA TARDOR.

Si no s' hagués conegut al mon la melancolia, la tardor la hauria creada. En aquesta estació de las espessas bromas y del días que s' escursan, res significa una que altra llambregada de sol, á través dels agromollats pilots de cendrosa guata que flotan per l' atmósfera. Las alternativas de bonansa competeixen en tristesa ab lo cansoner plujim y las furientas ratxadas de llevant que despullan als arbres de sas darreras galas y reinflan las escumosas onadas de la mar, rebotentlas ab estrepitós neguit contra 'l sorral de la plaia.

Lo sol de la tardor té molts punts de semblansa ab las ilusions del pobre tísich, que á dos passos de la mort ovira encantadas perspectives y combina joyosos viatjes: sol sense calor, perspectives ilusorias, viatjes, qu' en realitat no passen de la freda sepultura.

La tardor d' enguany es infinitament més tétrica que la dels anys precedents. En altrás oca-sions era sols la Naturalesa l' artista qu' exposava sos melancólichs quadros. Avuy apareix un nou element á ferli la competencia, la Miseria. La Naturalesa se dedica com sempre al paissatge: la Miseria á la pintura de género. Aquella presenta arbres desfullats, cels grisos, postas de sol impregnadas de tristura... La Miseria, més realista, busca 'ls assumptos de sos quadros, en las cofurnas de las classes treballadoras, víctimas de la crisis.

No pot imàginarse res més dolorós que l' es-pectacle de una familia, sense recursos ni espe-ransa, combatuda per l' adversitat. En poch's días s' agota lo credit escás de que en temps normal disfruta la gent pobra. Y en quan se propaga la necessitat, com encomanadissa epidemia; quan ja no son déu ni cinquanta, ni cent, sino que 's

contan a mils las familias desvalgudas, llavors a la tenda, a la fleca, a la carboneria, no s' vehuen més que malas caras ni s' escoltan més que rebufos, y no hi ha que parlar de un temps millor: ningú hi vol creure, per lo que la estació de *Manlleu* queda desde llavors fora de servey, hermèticament tancada.

Ab aixó van creixent los apuros: los fogons no s' encenen, la taula deixa de pararse: las criaturas tenen fam y ploran, demanant un bossí de pa: los pares aterrats y postrats se desesperan, y la major part del còps la malaltia s' ensenoreix de la llar honrada, sembrant la desolació y segant la vida dels qui eran quan hi havia feyna, los puntals de la familia y el nervi de la societat.

Si algun artista se sent ab forsas per perpetuar lo trist recort de la tardor d'enguany, no té més que donar un passeig pels principals carrers de Barcelona y si topará indefectiblement ab un assumpto interessant, que ab molta exactitut y sense doble sentit, podria titularse: «*La Santa Créu de la Tardor*».

Es la més acabada antítesis de aquella festa infantil, coneguda per «*La Santa Créu de la Primavera*», regalo y delicia de la bulliciosa quitxalleta que ab un platet rodejat de rosas, recorra la ciutat, entrebancant als transeunts, en demanda de un dineret a galans y damas.

En la *Santa Créu de la Tardor*, no son criaturas las que pidolan, sinó donas fetas; ni en lo platet hi ha flors, en tot cas una que altra llágrima, que ha rellicat furtivament dels ulls de las postulants. Encare que demanar caritat no deshonra a ningú, es un pas que punxa y que fa mal.

Cada grupo se compon generalment de quatre ó sis treballadoras, que duhen vestit d'indiana, mocador de llana al coll y mocadoret al cap. Van netas y endressadas. No mostran la bellesa propia del sexo, ni l'atractivol desgayre ab que la dona sol encalabrinar a la part més forta del género humá. Faccions irregulars, caras passadas y angulosas, aquell deixo especial, característich de la dona que ha vist transcórrer sa infancia y sa joventut sobre la feyna, respirant l'aire envenenat de una quadra de fábrica, sense més taleya, que guanyar lo pa de la familia... Aixís son ellas: aixís proclaman, sols ab lo seu aspecte, lo proposit que las ha fetas eixir al carrer y no tenen necessitat de pronunciar una paraula.

Silenciosas, ab la safata als dits, aceptan lo que bonament se 'ls dona, pagant la caritat ab una mirada llasimosa. Déu sab lo que 'ls costa haver tingut de apelar a tal extrém. La classe obrera catalana sempre ha repugnat aquests medis. En altre temps, al trobarse en vaga, s' aixecava revoltosa, passejant amenassador cartell ab lo lema de «*Pa y Treball*». Hem convingut en que ha terminat ja la era de las bullangas, dels trastorns y de las barricadas, y la pobra classe obrera, humil, resignada y devorant la vergonya, surt a demanar limosna.

Que 'ls amants de l'ordre y de la tranquilidat pública procurin correspondre a tan inmens sacrifici, y 'ls efectes de la crisis no serán de molt tant espantosos. En otras ocasions, y fins tractantse de catástrofes ocorregudas fora de casa, se han constituhit Juntas de ausilis, que han portat la tranquilidat y 'l consol a las classes menesterosas. Avuy ningú pensa en aixó, y 'ls treballadors surten a captar.

¿A qué s' déu aquest olvit?

Si l' Excm. D. Francisco de Paula Rius y Tauler, volgués deixar per un día las múltiples ocupacions que tan inútilment lo preocupan, li suplicaria que dongués un passeig per Barcelona. Pero un passeig a péu. Deixi per un día de anar en berlina. Passejis y observi.

Fixis no més ab la *Santa Créu de la Tardor*, y després obri com li dicti la conciencia.

Jo 'm guardaré prou de afirmar qu' ell siga causa de la crisis que produheix aquests quadros lamentables; pero si sab reconcentrarse y mirar al porvenir; si sab desvaneixre 'ls núvols de la vanitat que tal vegada 'l cegan, compendrà sens esforços, que lo que passa, per trist que sembli, no es més que 'l prólech de la llarga serie de miserias y desgracias que 'ns esperan.

Aquest mal lluny de curarse emprenent obras ruinosas, al contrari, encare s' agrava. No será possible contenir-lo construhint escalas de honor y restaurant salons de cent, ni de mil; no será possible aminorar-lo combinant festeigs y tiberis ab motiu de la próxima exposició.

Cada llum que s' encengui, será un blandó més alrededor de un difunt: cada cohet que estalli será una profanació; cada tap de ampolla de champany que se 'n vaja, será un insult.

Acabo de veure en un periódich, que a fi de neutralisar las gestions que alguns dissidents del partit fusionista practican a Madrid ab lo senyor Sagasta, segantli l'herba sota 'ls péus, D. Francisco de Paula ha acudit, per segona vegada, al recurs de las finesas. Temps endarrera, en un cas semblant, D. Práxedes vá veure's obsequiat ab una preciosa planxa; ara acaba de serho ab un magnífich y primorós quadro caligráfich colocat en un march de conxa ab incrustacions de bronzo daurat. Lo quadro representa varias vistas de Barcelona.

Si de alguna cosa pogués valerli 'l mèu consell, diria a D. Francisco qu' en lo próxim regalo se deixés de vistas, de marchs de conxa y de planxas d'or y plata. Un senzill quadro al oli podria cumplir millor que res més l'objecte de Barcelona.

Inútil dir que 'l assumpto del quadro aludit hauria de ser *La Santa Créu de la Tardor*. Es fácil de fer. Per desgracia 'ls modelos abundan y no hi haurá pintor que posat a tractarlo no s' inspire. Comparadas ab ell, las vistas de Barcelona no representan res ó casi res, palideixen totas. No hi ha vista com aquesta.

Una vista capás de conmore 'l cor del mateix senyor Sagasta y de fer caure en basa als seu amich y company de ministeri, senyor Moret y Prendergast.

P. DEL O.

LOS INGLESES.

Segons la nostra constitució, pera ser espanyol es necessari haver nascut en Espanya.

La constitució inglesa es més generosa: basta deixar dos rals a qualsevol pelacanyas, pera quedar convertit en inglés del cap fins als péus,

Los que han tractat ab inglesos dihen que son la gent més terrible que s' ha vist. Totas las atrocitats que s' poden dir d' un home, s' aplican a aquesta rassa. No tenen cor, entranyas ni consideracions: passen per inhumans, per exigents, per incansables, per tot... menos per avenirse a

deixar de cobrar los diners que han deixat á algú.

Cosmopolitas per naturalesa y aptes per qual-sevol cosa, se dedican á tots los oficis y á totas las industrias.

Hi ha inglesos sastres, inglesos sabaters, inglesos barretayres...

La seva existencia es una lutxa contínua, mortal, implacable: l' anglés de pura rassa no repara en obstacles ni miraments, quan se tracta de cobrar.

Lo mateix l' atacan á vosté passejantse pèl Par-que que entrant á missa: tan los importa que 'l seu deudor vaji sol, com que vaji acompanyat.

Un que 'ls coneix á fondo y que ha sostingut relacions ab ells tota sa vida, 'n parlava l' altre vespre.

—Val més—deya—tractar ab salvatjes que ab inglesos: vos surten de tras-cantò, quan menos vos ho penséu, y se'n van dret al ssumpto ab un aplom que, si no hi estéu fets, vos desconcerta de mala manera. ¿No diríau en quina ocasió va empèndrem á mí un anglés?

—A veure.

—Nada menos que mentres me'n anava cap al cementiri á enterrar la mèva sogra. Se'm acosta ab tota la frescura imaginable, y 'm fa present un pico que li devía, res, una friolera. ¿Cóm s' entén? vaig dirli jo, ab la indignació que podéu suposar: ¿y tè cor pera venir á perturbar la mèva alegria, la primera que he pogut experimentar desde que soch casat?

—Y 'ls que venian ab vosté ¿qué devían dir?

—¡Oh! no van enterarse de res: quan l' anglés va desistir de las sevas pretensions, vaig dirlos que 'era un conegut mèu qu' estava agraviat perque jo no l' havia convidat al enterro.—

Los deudors novells que no están encare fets als tractes d' Inglaterra, quan veuen un anglés se tornan grochs, vermells ó del primer color que 'ls vè á la cara.

—¡Y donchs!—diu l' anglés quadrantse, mitj decantat com aquells plátanos de la Rambla de las flors,—¿cóm estém?

—Ja veurá—contesta 'l pobre novici, mirant las fatxadades de las casas vehinas, com si busqués diners per las parets;—ja veurá, las cosas m' han vingut molt malament, y, á pesar dels mèus desitjos, no m' ha sigut possible pensar ab vosté.

—¿Es á dir que no ha pogut pensar ab mí?

—¡Oh! Tan com pensarhi, si senyor: casi sempre hi penso.

—Jo també penso en vosté.—

Un deudor aixerit y práctic en la materia, al sentir aquesta réplica, tal volta li contestaría:

—Pues estém en paus.

Però no tothom té prou sanch freda per aprofitarse de las ocasións y tractar als inglesos tal com se mereixen.

Los inteligents ja ho diuen:

—Ab los inglesos poca amistat y gens de cortesia, perque si ells arriban á coneixe que 'ls fan pòr, ja están frescos. Los perseguirán de nit y de dia y al últim no tindrán més remey que pagarlos lo que 'ls deguin.

Un célebre deutor, entrampat ab mitja humanitat, feya aquesta pintoresca comparació:

—Mirins'ho pèl cantò que vulgan: los inglesos son las fieras; nosaltres som los domadors. Si 'ns arronsém, se 'ns tiran á sobre y 'ns devoran, y si, en cambi, 'ls rebém á tiros, ó, lo qu' es igual, ab mals modos, los fem ballar del modo que 'ns dona la gana. ¿Saben qué faig jo quan un d' ells se 'm presenta y 'm reclama un deute?

—¿Qué fa?

—Li enmatllevo cinch duros més. Encara no tinch temps de formular completament la demanda, ja 'm veig al anglés á doscents passos lluny de mí.—

Entre las brancaes més importants de la familia inglesa, hi figuran los sastres.

N' hi ha de molt poch enrahonats, que á la primera americana ja comensan á escamarse y demanan quartos. Però n' hi ha d' altres que tenen més bon cor, y ab los quals un hom s' hi pot vestir impunement un any ó dos, per poch que s'apiga menejarse.

Si escoltan als tramposos curtits en l' ofici, sentirán uns consells admirables.

—Per res del món—los dirán—vajin avuy á ferse fer res en cap sastre de botiga.

—¿Per qué? ¿que ho fan malament?

—No, no es aixó: es que tot lo sant dia s' están plantificats á la porta, y un no pot passar pèl seu carrer sense rebre una indirecta ó un saludo de factura rigorosamente inglesa. Ab un sastre de pis, tot aixó no succeeix.—

La observació es tan justa y atinada, que val la pena de que 'ls sastres inglesos de botiga s' abstinuin de treure 'l nas á la porta, si no volen exposarse á perdre 'ls seus parroquians.

Ab tot, hi ha deutors de món y experiencia, que passen pèl davant de cal sastre y de cal sabater ab la mateixa imperturbable serenitat que si estessin en paus.

—¡Escolti, don Fulano!—crida 'l trist anglés, fent un signo al seu... parroquiá—¡escolti!—

Y l' altre, mirantse 'l ab majestuós despreci, respon sense aturarse:

—No 'm puch entretenir: me 'n vaig á la torre.—

Es lo que 'ls de la classe diuen:

—Si poguessim pagar, pagaríam sense necessitat d' estímuls ni indirectas: quan no paguem, senyal que 'ns es impossible.—

Per altra part, Inglaterra y 'ls seus súbdits no tenen perqué queixarse. Las modernas corrents de paternitat y amor al próxim obligan á fer sacrificis de certa índole en favor dels nostres semblants. ¿No es Inglaterra una nació que 's presenta com un modelo de filantropía? Pues que 's resigni á ser inglesa.

Per lo menos aquestas son las teorías que privan entre 'ls vividors de cútis resistent y orelles blindadas.

Jo coneix ciutadans que s' avergonyeixen de tenir inglesos, y procuran ocultarho ab tot l' esmero possible.

Però també 'n coneix alguns que fan gala d' estar ab tractes ab mitja nació inglesa, y que 'l dia que logran inglesar á algú per primera vegada, celebran l' hassanya ab café, copa y puro.

Un d' aquestos deya, bromejant, no fa molts días:

—Tot lo que porto, tot lo que gasto, tot lo que béch, tot es de procedencia inglesa. Aquest barret no está pagat; lo vestit encare está per pagarse; lo calsat fa companyia al vestit; la dispera no cobra... ¡que més voleu! ¡fins lo pentinat que duch es á la inglesa!

—¡Ay, ay! ¡no ho sembla pas!

—Pues ho es: me l' ha fet un perruquer anglés, es á dir, un perruquer que no cobra.

A. MARCH.

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

724

Y si després de tan bombo
y tanta cera gastada,
al obrir la exposició
resulta una pastarada?

TAL COM TE DICH.

Ab ta astucia, que no es poca,
vas lograr, hermosa Paca,
fer sentir mon cor de roca;
y avuy francament no m' raca.

Puig m' has tret del cor un nú,
al dar-me ton sí, que no
pots imaginar-te tú
per més que estiguís a to.

Es que sens ton si, mon cor,
ho haguera pagat molt car
puig m' hauria dat la mor
tirant-me de cap a mar.

Mes tinch de ditxa ara un cel
tenint ton amor, bell sol,
hont ni un nuvol hi ha per vel
qu' es tot quan mon desitj vol.

Ara espero de ta ma
cumplirás fielment ab mí;
si així donchs ton cor ho fa
no tindrà nostre amor fi.

Recorda ara que ab tot pit
t' adoro com més no s' pot.
Sobre tot perque m' han dit
que disfrutas d' un gran dot.

V. TARRIDA.

LA GROSSA.

¿Ja han fet lo décim per la de Nadal?
Las rifas son com las ocasiones: s' han d' arreplegar quan passen.
Si de grossas de Madrit se 'n pogués treure una ó dugas cada senmana, la cosa perdría tot lo seu mérit; pero com no més n' hi ha que una al any, es precis espavilarse y veure si s' arreplega aquesta.

Al menos fa quinze días que no sento parlar d'altra cosa: al café, á la xacolateria, á cal barber, fins la dona que 'ns porta 'ls llonguets m' ha sortit ab la mateixa xeringa:

—¿Que no hi vol posar res en lo nostre décim?

—¡Si ja tinch en tants!

—No hi fa res: com més hi posi, més fácil es que tregui.—

Al comensar la temporada, vaig contreure ab mí mateix lo compromís de no gastarme en la rifa de Nadal més que cinch duros.

Y á horas d' ara, una pesseta aquí, dugas allá, mitja á cal adroguer y tres á la portera, ja duch invertidas en apuntacions trenta ó quaranta pesetas.

No es que 'm dolguin, sobre tot si tregués la grossa; pero hi tinch tan poca fe, que si algú m' assegurés... ¡que diré! la segona, ja m' acontentaria desseguida.

No tothom es aixís: la ambició del home—y especialment de la dona—no 's para en barras.

Qui més qui menos, tothom vol la primera.

Sobre aixó 's fan calendaris d' una fantasia encantadora.

—Lo qu' es aquest any—diu una dona que tot ho sap—es casi segur que vindrá á Barcelona.

—¿Casi no més? ¡bona l' hem fetal!

—Al dir casi, vull dir qu' es segur. L' any pasat va anar á las Andalucías, l' altra á l' extranjer y l' altre á Valencia: ja ha donat la volta á tot lo món, y ara toca á Barcelona.

—Nosaltres tenim un set mil.

—Mal número: hi ha bitllets que no poden treure de cap manera. Vejin si may l' hu ni 'l dos han tret la grossa.

—¡Oy! Es veritat.

—¡Y tal! Jo tinch un tretze mil més maco que un ángel.

—Lo nostre número acaba en zero.

—¡Malu!

—Donchs lo nostre hi comensa.

—¿En zero? ¡Reyna Santíssima! ¿Cóm vol treure ab un número aixís? Fássissel cambiar...

—Ja ho diré al de casa.—

En materia d' ilusions y cálculs sobre la distribució del premi, se senten frases divinas.

—Nosaltres, si trayém la primera, anirém á cobrarla á Madrid.

—Nosaltres á París: de passada veurém al Papa.

—L' home diu que si treyam 'ns mudaríam de casa y compraríam una torreta al Putxet.

—¡No 'm vingui ab torretas! Nosaltres, si per cas, nos comprarém una tartana y, alsa, á passejar, totas las festas.—

Lo *certus* es que de grossa no n' hi ha més que una, y que tothom pensa quedársela per ell.

Hi ha personas que s' ho creuen, perque ho han somiat.

N' hi ha d' altres que están seguras de treure-la, perque fan companyia ab un que va neixe vestit ó no sé cóm.

Y fins n' hi ha que s' ho creuen... perque sí.

Tan es que risquin com que rasquin: l' única lley d' aquestas cosas es la casualitat.

La grossa la treu... qui la treu...

A dalt de casa hi ha una dida que la treu sempre.

MATÍAS BONAFÉ.

MONEDA DE L' HISTORIA.

Lo general rus Skobelef, héroe de la última campanya de Turquía, estava una nit treballant

dintre de la seva tenda, quan va veure caure una bomba turca ab l' espoleta encesa, que amensava destróssarlo.

Casi al mateix temps observa que 'l centinella inclinantse, cull la bomba y ab molta tranquil·tat la tira dintre de un dipòsit d' aygua que hi havia per allí á la vora.

—¿Sabs que m' acabas de salvar la vida? diu lo general encarantse ab lo soldat.

—No he fet més que cumplir ab mon deber, respon lo soldat.

—Está bé. Pero dat que jo vull recompensar aquest servey, digam que t' estimas més ¿la créu de Sant Jordi ó cent rublos?

Lo centinella, després de un petit moment de vacilació, pregunta:

—¿Quán pot valer la créu de Sant Jordi?

—¡Cóm s' entén com pot valer!... Casi res, cinch ó sis rublos... Pero ¿y l' honor de portarla?

—Donchs bé, general, respónguè 'l soldat ab molta flema: donéme noranta quatre rublos y la créu de Sant Jordi.

No hi ha que dir, que 'l centinella rus tant bon calculista, era juhéu.

En temps de Lluis XIV, cap al tart, entre dos llums pujava una princesa la escala de Versalles, y un alabarder prenentla per una coneguda seva, ocupada en lo servey del palacio, va posarli las mans en un cert puesto.

La princesa pega un xiscle y gira la cara plena de ira, y l' alabarder al notar l' equivocació, diu sense inmutarse; pero ab posat humil.

—Ay senyora; si vostra altesa té 'l cor tant dur com lo que ara acabo de tocar, soch home perdut.

A la princesa va escaparli 'l riure y va perdonarlo.

Gregori XIII devia principalment sa elecció al soli pontifici al vot de Carlos Borromeo, que després de sa mort sigué canonisat.

Carlos, després de l' elecció, tingué coneixement de certs pecadets comesos pel Papa en l' época de la seva juventut, y un día li digué:

—Francament, si arribo á saberho á temps, no hauríau pas tingut lo meu vot.

—Tranquilisévus Carlos, li digué Gregori XIII ab ironia: l' Esperit Sant sabía tot aixó quan va inspirarvos pera que 'm votessu.

Un nebot de Bellini, després de la mort del seu oncle, escrigué una missa dedicada al autor de *La Norma*, y la presentá á Rossini perque li fés lo favor d' examinarli.

Rossini li demaná que hi tornés tres días després; y quan hi torná, li digué:

—No está mal; pero millor fora que 'l mort no hagués sigut lo seu oncle, sinó vosté, y que la missa l' hagués escrita ell per l' etern descans de l' ánima de vosté.

LA DONA (*)

SONET.

Dragó infernal, eterna malaltía,
mústiga flor ben prompte despullada,
ninot car de vestí, essencia esbravada,
dipòsit de farúm, hont lo mal nía,

(*) Tota regla general.
Té algun cas excepcional.

FROU-FROU.—DESDE LA GALERÍA DEL PRINCIPAL.

¡Pobretal! En lo primer acte
tan alegre y tan bromista,
y ara tant aquesta mort
tan desastrosa y tan trista!

llengua de serp, humana escombraria,
llevar de vanitat, broma pesada,
recó supersticiós, llum apagada,
magatzem de trastorns é hipocresia,
madeixa d' embolichs, riu de disgustos,
camí del cementiri, extrém del vici,
diabòlich missatjer, font de defici,
bressol de perversió, causa de sustos,
sach de gemechs en forma de persona
y núvol de capritxos, es la dona.

FOLLET

PRINCIPAL.

FROU-FROU.

L'obra de Meilhac y Hallevy, una de las més genials del modern repertori francès, á més de ser un drama notabilíssim, es també la pedra de toch per una primera dama. La protagonista absorbeix tota la producció.

En lo primer acte, desde que Gilberta apareix en escena vestida de amassona, fins qu' entre riallas accedeix á concedir la seva mà al jove Sartoris, es la nena frívola, lleugera, alegre, capritxosa. Sospita que la seva germana Lluisa, al empenyarse en casarla ab Sartoris; s' imposa un gran sacrifici; pero no s' hi enfonda, no profunda aquell raig de intuició que de moment la ilumina, y accedeix al enllàs que ha de ferla tan desgraciada.

En lo segon acte, després de alguns anys de matrimoni, y ja mare de familia, continua portant la mateixa vida que portava de soltera. Es bona y honrada; pero la preocupa més un vestit, una representació benéfica, un acte de ostentació, que 'ls íntims debers de mare y esposa. Un Tenorio la ronda y la sítia, y ella 's defensa admirablement, portant lo pudor fins al punt de no deixarse abressar, ni per broma, durant l' ensaig de la funció que han de representar á benefici dels pobres. Son marit, que l' adora, suporta ab resignació tots los seus capritxos. Sent que al seu domicili hi faltin los cuidados de una dona de sa casa; pero calla, fins que la sórt li porta á sa cunyada, á residir ab ells una temporada, durant la ausencia de son pare. Lluisa es lo revers de la medalla de Frou-frou. ¡Y cóm se 'n alegra aquesta de que se 'n vaja á viure ab ells!... Lluisa portará la casa, cuydará del nen, y ella, entre tant, podrá divertir-se á cor obert, sense preocupacions, ni remordiments.

No ha previst la lleugera Gilberta lo que podia succehir: Lluisa, que tanca per son cunyat un amor irrealisable, l' emplea tot enter, en portar la casa y cuydar de la familia. Ella es la verdadera mestressa: Frou-frou un objecte de luxe. Quan aquesta se 'n adona, intenta remediario; pero ja ha fet tart: son marit no la pot pendre en serio. Llavors, impulsada pels celos, pèl despit y pèl ressentiment, increpa ab rudesia á sa germana. La manyaga Frou-frou s' ha tornat una fiera, y en mitj de aquell desbordament de passió corona sas frívolas lleugeresas sense trascendencia, ab una lleugeresa insigne que ha de produhirli conseqüencias desastrosas: resolt en un moment de rabia, abandonar lo domicili conyugal, ahont creu que no es ningú, y anarse á re-

unir ab l'home que ab tanta insistencia y tan inútilment la havia cortejada fins alashoras.

Y ho fá tal com ho diu, perque 'l fondo del seu caràcter no es la reflexió, sinó 'l primer impuls. Trista y apesurada, viu ab ell, lluny del seu país. Convalecent de una llarga malaltia, son marit vá á trobarla, tirantli als péus lo seu dot. Encare l'estima; pero fa 'l cor fort, pagant tribut ans que tot á la dignitat de espós gravement ofés. Marit y amant se baten, y l'últim resulta ferit de gravetat. Gilberta, la lleugera Frou-frou, ha produhit una mort... Ja may més podrà consolarse de aquest desastre. Y combatuda pèl més cruel remordiment, abandonada y malalta sense remey, vá á morir á sa propia casa, perdonada del seu marit y abressada ab lo seu fill.

Aquí tenen un drama, despullat d'efectes escénichs y de diálechs declamatoris; pero plé de finesas, desenvolupat ab una gran perspiciacia, y animat ab caràcters que ofereixen tots los matisos de la gama dramática. Per interpretar la protagonista, que abarca desde la gracia cómica á la passió dramática més elevada, 's requereix una actrís escepcional. La Sarah Bernhardt fa de *Frou-frou* una creació sorprendent. Varem véurela en lo *Teatre Lirich*, y no podrém may olvidarla.

La Tubau, precís es confesarho, ha estudiat aquest drama ab verdader carinyo: lo comprén perfectament, y si no sempre arriba allá ahont voldria, uns cops per falta de flexibilitat, altres per deficiencia de vigor dramàtic, hi ha que aplaudir en ella alguna cosa més que la bona intenció, y es la inteligencia que constantment desplega. Tením la pretensió de coneixer á las principals damas del teatro espanyol y no creyém aventurarnos dihent que avuy com avuy cap d'ellas está en condicions de igualar á la Tubau, en la interpretació de tant difícil personatge.

Son ademès molt notables y donan gran realtats á la representació los hermosíssims y luxosos vestits que treu en lo decurs de la representació.

La senyora Gambardela, molt bé, especialment en lo primer acte. La senyora Alverá perfectament encaixada en son paper de baronesa.

Dels homes sobressurt lo senyor Amato, especialment en las escenas dramáticas del acte quart. Lo senyor Peña demostra ser un excelente actor per sostenir un conjunt, al igual que 'l senyor Manini. Considerém desafortunat l'haver confiat al senyor García lo paper de pare de Frou-frou: no es per la seva cara, y en las dolorosas escenas finals de l'obra, per més que procura girarse d'esquena, difícilment pot olvidar lo públich al actor cómic, qu' en altres produccions acostuma á ferli fer tants tips de riure.

La producció ha sigut posada ab molt esmero, y la decoració que serveix en los actes segon, tercer y últim, pintada expressament y

UN HOME BEN PLANTAT.

Si en lloch de sè al temps que som fòssim ara á la Edat mitja, ab aquest ayre de conde, iquina patxoca faria!

amoblada ab gust (escepció feta de algun detall, com lo mirall y 'l rellotje de primer terme dreta del actor), produheix una impressió agradable á qu'estém poch acostumats en los teatros espanyols. Un altre detall fàcil de corretjar: lo sostre pla de la decoració indicada, serveix també en l'acte quart, y aixó féu que un bromista digués, que *Frou-frou*, al fugir de casa 'l seu marit, anantsen de París á Venecia, se 'n va emportar la roba, las joyas y 'l sostre del saló.

L'èxit del drama ha sigut franch, y las bonas entradas van repetint-se ab gran satisfacció dels que creyém que 'l clàssich *Teatro Principal* no ha de viure sols de saines, pessas y tonterias.

LICEO.

Res de nou.

Las óperas ja estrenadas y judicadas per nosaltres oportunament, han fet lo gasto de la senmana.

Per dissapte está anunciat *Lohengrin*, á càrrech de la Kupfer y de 'n Marconi.

La senmana próxima 'n parlarém.

NOVEDATS.

Ab l'estreno de *La Capota de palla*, inaugura divendres passat sas funcions una nova societat, batejada ab lo nom de *Jove Catalunya*.

A pesar del vent que reynava aquella nit, la *Capota de palla* va sostenirse y l'arreglador, senyor Figuerola Androfeu, fou cridat á l'escena al final del segon acte y després de la representació.

L'obra es ja coneguda. Filla de Fransa, s'ha posat en castellá, en forma de sarsuela, ab lletra de 'n García Parrenyo y música del mes-

¡PAS AL TOREIG!

La tauromaquia moderna de tal modo 's va escampant, que aviat fins veurém als diestros per las tronas, predicant.

tre Schoenbrun, y en italiá la representá també algunas vegadas durant l'istiu passat la companyia Tomba.

En catalá no desdiu, ni molt menys. Es una producció lleugera plena de travessura y abundosa en situacions graciosas y xocants. La falta de verossimilitut está suplerta ab ingeniosas combinacions, que ajudan a passar lo rato.

L'execució, confiada als actors de la companyia del Sr. Tutau, fou bastant esmerada.

TIVOLI.

Un rapto.

No va equivocar-se LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, al publicar ja fa molt temps en la secció de *Caps de brot*, lo retrato del Mestre Nicolau. Li haviam sentit en un concert del Liceo, *La festa de Venus* y no era aventurarse molt, augurarli desde llavors nous triunfos en lo cultiu del art difícil de la música.

Lo mestre barceloní 'ns ha fet quedar com uns homes. La sarsuela *Un rapto* déu col·locarse entre las primeras del repertori espanyol. Aixís de un salt ha sabut escalar D. Antón Nicolau, un lloch eminent, entre 'ls més eminents. Sorpren y admira no sols per lo que ha fet, sino per lo que pot arribar a fer, sempre que s'ho proposi.

La qualitat predominant de la música de *Un rapto* es la pasmosa facilitat ab que está escrita: no revela la més petita sombra d'efors ni de cansanci. Y aixís y tot es sempre vigorosa, estant instrumentada ab una riquesa extraordinaria.

Després de una briosa sinfonia, se deixa sentir un graciós coro de donas que té cert deixó clàssich, molt gustós: segueix un sentit duo de tenor y tiple y á continuació un terceto ab ayre de vals, de aquells que cauhen á l'orella y 's popularisan facilment. Un coro báquich de mosqueters es una pessa brillant y sumament típica: lo duo de barítono y tenor, si tingués millors intérpretes no desdiria de las pessas anteriors: lo *couplet* corejat es un *bijou* y 'l concertant final del acte, encare que la situació no 'l requereix, se fa aplaudir arrebatadament p'el gran vigor ab qu' están tractadas las veus y l'orquestra.

Lo segon acte, que es lo millor de la partitura, forma tot ell un conjunt que revela 'l geni del compositor. Comensa ab una introducció molt elegant ab ayre de garó a rematada ab una bonica ronda. Poch després un tros de orquestra, preludi de l'aria de la tiple, es un modelo de inspiració: lo públich no 's contenta ab sentirlo una sola vegada. Es plat fi y repeteix. Y ab gust faria repetir també l'aria següent, si no tingués llástima de la Sra. Mariscal, la única artista de la companyia que 's lluheix en lo desempenyo de la sarsuela. Aquesta aria es la joya de la partitura. La serenata de tenor, que vé á continuació, es també una pessa molt sentida. Passém de llarch lo segon duo de tenor y barítono, per las rahóns indicadas anteriorment, y després de mencionar l'hermosa y animada escena de la brega entre 'ls mosqueters y la ronda, admirém una vegada més al mestre Nicolau, per la manera ingeniosa ab que resolt l'acte, ó siga per medi de un coro de donas que comentan lo ruidós succés y la veu llunyana del sereno que anuncia la tranquil·litat de la nit.

Tot aquest acte deixa una gran impressió, y agrada més quant més se sent.

Sols tres pessas conté l'acte ters: un graciós coro de donas, un duo de barítono y tenor més animat que 'ls precedents y una preciosa ro-

mansa de tiple, qu' expressa admirablement l'anietat del personatge, al veure al seu amant en perill de morir en desafío.

Lo llibre no es tan dolent com alguns s'empenyan en suposar. Nos guardarém molt bé de citar-lo com á modelo; pero moltes sarsuelas aplaudidas y celebradas hi ha, qual llibre no reuneix tantas condicions. En aquesta classe d'obras, escritas á benefici del músich, no 's pot ser molt exigent. Tenint situacions musicals ja tenen lo principal. ¿A qué demanar interés en la trama y vigor en la pintura dels personatges, si tot aixó apenas cab en tant reduhit quadro? Podrá culpase al Sr. Colomer de desalinyo en lo llenguatje; podrá dirseli enhorabona, que tal vegada los diálechs recitats farian millor efecte escrits en vers qu' en prosa; pero es injust aixó de afirmar sense retop, que 'l llibre de *Un rapto* no té res. Si res tingués, lo mestre Nicolau malament hauria pogut agafars'hi.

De l'execució, salvada la Sra. Mariscal, no 'n diguém res, respectant per altra part la modestia dels artistes del *Tivoli*, als quals se 'ls hi déu agrahir que 'ns hajan fet coneixe una partitura tant notable, encare que resulta molt superior á las sevas for·sas.

L'orquestra dirigida p'el mestre Perez Cabrero, dona excelent colorit á totas las pessas, suplint en moltes ocasions la deficiencia dels cantants. Lo Sr. Perez Cabrero es un notable director.

Y reculli 'l nostre darrer aplauso el reputadíssim escenógrafo Sr. Soler y Rovirosa, autor de la hermosa decoració del acte segon, que representa un carrer de nit, en lo qual lo color, lo dibuix, la perspectiva y 'l sabor d'època competeixen y proclaman que 'l pinsell de 'n Soler, no té avuy qui 'l sustitueixi á Espanya.

CATALUNYA y ESPANYOL

Ki-ki-ri ki á tot pasto.

Y es de creure que aquest gall, lo menos, lo menos durará fins després de Nadal.

CIRCO EQUESTRE.

Lo fotorama de Mr. A. Duvreny, en lo qual s'exhibeixen notables vistas de Barcelona, es digne de veure's, distingintse per l'acertada distribució de las llums.

¡Qui sab!

Potser algun dia, entre aquestas vistas de Barcelona, 'l Sr. Duvreny 'ns ensenyará l'interior de l'Comissaria regia y de la secretaria de la Exposició Universal profusament iluminadas.

Molt li agrahiria la Ciutat, perque, fins ara aquestas dugas dependencías, están p'els barcelonins, lo que se 'n diu á las foscas.

TOROS.

Diumenje 's dona una corrida de toros benèfica. Los productos se destinan á socorrer á las classes obreras sense feyna. Las autoritats regalan las monyas; l'Arcalde cedeix ademés la música del Ajuntament; y 'l simpátich empresari Sr. Piera, no satisfet de deixar la plassa y 'l servey de franch, ha venut á menos preu de lo que li costan los quatre toros, tots ells de lliuras, que han de lidiarse.

També 'l *Manchao* y la quadrilla fan una considerable rebaixa.

Lo públich no deixarà de correspondre á la generositat de las autoritats, de la empresa y dels lidiadors.

N. N. N.

LA NOSTRA GENT. (Dibuix de Mariano Foix.)

Mariano Foix

—Vaja, que si quedava viuda, 'm sembla que encara... encara...

—Ah, boig, boig! ¡que n' hi ha poch aquí dins!

LLIBRES.

SEÑORES DE SALDÍVAR, *novela española*—per M. Martínez Barrionuevo.—2 volums.

Al Sr. Martínez Barrionuevo no hi ha que demanar-li la cédula, per coneixe de ahont es fill. Lo seu temperament meridional esclata y vessa en totas y cada una de las planas de sa darrera novela.

No es difícil donar una idea del argument de la mateixa. Personatjes: D. Andrés Saldívar, home de mitja edat, senador del regne, considerat y rich; Enriqueta Medrano, dona de opulenta hermosura, la seva esposa; Carmela filla dels dos; Pedro, nebot d' Enriqueta; Manuel, orfe desvalgut, que recullí D. Andrés y li dona brillant carrera y Jacinta, criada andalusa.

Al girar las primeras planas (no diré al aixecarse 'l teló, puig no 's tracta de un drama) apareix Carmela abismada, melancólica, nerviosa. No n' hi ha per menos: está perdudament enamorada, y alguna cosa més, del orfe Manuel, y si per una part té zelos de la seva mare (que com hem dit es una *real yembra*) per altra part no s' explica la invencible resistència del seu pare á que 's realisi 'l seu matrimoni ab l' idol de son cor.

Per fortuna si 'ls zelos son completament infundats, la resistència de D. Andrés se comprén y explica. 'L tal D. Andrés, ab totas las apariencias d' home respectable, té una historia horrascosa. En sa juventut enganyá á una dona y tingué d' ella un fill: aquest fill es Manuel. Més tart sollicitá la má d' Enriqueta; pero com lo germá d' aquesta, D. Juan Medrano, s' hi oposés, se valgué de mals medis per arruinarlo, li usurpá la seva fortuna y al ser declarat en *quiebra*, morí del sentiment. Llavors se presentá D. Andrés, com á salvador de la familia y lográ 'l seu propósit casantse ab Enriqueta, y emportantse'n á viure ab ell á Pedro, fill del difunt y per tant nebot de la seva esposa.

Més tart recullí á Manuel, que fins llavors havia tingut poch menos que abandonat, y Manuel y Carmela ab lo temps s' enamoran y com segons lo proverbí, l' home es foch y la dona estopa... resulta que la pobra Carmela está compromesa, haventse consumat sense saberho 'ls dos amants un verdader incest.

¡Terrible cástich per D. Andrés! Veure á dos fills, á dos sers per quals venas corra la sanch qu' ell vá donarlos, enamorats ab deliri, torturats per la pena é impossibilitats de casarse... Trobarse ell obligat á contrariar la seva unió, sense poder alegar un motiu racional que justifiqui sa empenyada resistència. Perqué ¿com ha de confessar ell, ni á la seva esposa, ni á Carmela, ni á Manuel, ni á ningú, lo seu passat plé de sombras y de maldats?

Una sola persona ha lograt descobrirlo: Pedro, 'l nebot de la seva dona. Pedro s' ha apoderat furtivament de unas cartas comprometedoras. Ansiós de rehabilitar la memoria del seu pare, y de venjarse, desapareix de l' escena, per reapareix en lo moment culminant de l' acció; quan D. Andrés destrossat pels remordiments, no sab per quin cantó girarse. Llavors l' implacable Pedro li presenta las cartas que un dia vá sustreureli, l' insulta, 'l martirisa y l' acorralla fins al extrém de que D. Andrés horrorisat, se pega un tiro.

¿Result aixó 'l conflicte? ¿Y la interessant Carmela y 'l desventurat Manuel, com quedan?

No s' apurin: entre las cartas que Pedro té en poder seu, ni ha una de una dida, en la qual revela que 'l tal Manuel no es fill de D. Andrés. Lo fill de D. Andrés vá morir, y la dida per conservar la ganga que li valia l' amamantar al fill de un rich, sustituhí al difunt ab son propi fill. De manera que Manuel y Carmela no son germans y 's casan... y l' autor, ja en lo camí de la generositat, acaba la novela ab un nou casament, la boda de la viuda de D. Andrés ab lo seu nebot Pedro, que ja feya temps... molt temps, que la estimava platónicament.

De aquesta lleugera resenya casi 's deduixen las bellésas y 'ls defectes de la novela. Entre 'ls ultims hi ha no pocas inverossimilituts, no sent la menor d' ellas que D. Andrés guardés tancada y sense enterarse 'n la carta de la dida. Las cartas comprometedoras quan no 's volen llegir se destrueixen. D. Andrés las guardava closas, sense obrirlas, y de tant en tant las treya del calaix y se las mirava. A no entregarse á un entreteniment tant pueril, Pedro no hauria lograt apoderarse d' ellas.

L' acció está conduhida ab certa precipitació: tot lo primer volúm de l' obra passa en un sol dia. Son massa cosas per tant curt espay. Ademés no es un recurs de bona lley lo medi qu' emplea l' autor donantnos compte de totas las cartas que Pedro ha sustret, menos una, precisament la més interessant, que 's reserva pèl desenllás.

Respecte als personatjes están ben pintats y sostinguts; pero salvant á la criada Jacinta, qu' es un primor, los demés careixen de clar y obscur, permaneixent casi sempre en situació melodramática.

Aixis y tot, lo Sr. Martínez Barrionuevo revela condicions no comunas d' escriptor y de poeta. Es apassionat, fogós y colorista á la vegada. Pot no tenir encare la travessura propia dels bons autors de novelas d' enredo, de qual tendencia participa algun tant la seva última producció á jutjar per l' afany ab que procura mantenir l' interés del lector; pot no haver trobat tampoch aquella justesa, filla de una delicada observació, inherent á las novelas naturalistas de l' escola moderna, de que tanta gala fan entre 'l autors castellans Pérez Galdós, la Pardo Bazán y en Pereda; pero aixis y tot sorprén y cautiva per la abundancia de sa vena poética, per l' animació y 'l color del seu estil, per l' armonia del seu llenguatge castís y correcte y per altres moltes qualitats de forma, que 'l colocan entre 'ls bons escriptors nacionals.

L' autor de *Señores de Saldívar* es un temperament meridional en periodo de progrés. Sa darrera novela es molt superior á las anteriors que duya publicadas.

ALMANACH DE LA CAMPANA DE GRACIA, *pera 1888*. —No m' está bè alabar las cosas de casa; pero sí dech dir que de aquesta publicació ilustrada ab cromos y notables grabats de Moliner, Pellicer, Mestres, Foix y Miró y ab un text xispejant y variat, la millor alabansa quí la fa es lo públich que se l' arrebatá de las mans.

En los pochos días que fa que ha sortit, s' está agotant la primera edició.

LA BRUIXA de *Frederich Soler*.—Aquesta producció, rebuda ab creixent aplauso pèl públich

¡POBRE... TUYAS... LA QUE TIENE QUE SERVIR!

Felis y tranquila, vivía al seu poble...

Va venir a Barcelona, a servir.

Guanyava cinch duros, va comensar a anar al ball de la Canuda...

Y després... ¡després!

Figuri per hospitals,
bó per distreure als malalts.

Un traje de *cafetera*
jova, guapeta... y soltera.

del *Teatro Catalá* acaba de veure la llum, esmeradament impresa, augmentant lo llarch catálech de las obras dramáticas de son autor.

No hem de repetir aquí 'l judici que 'ns meresqué 'l día de son estreno.

RATA SABIA

LA EXPOSICIÓ CONTÍNUA.

Aquell senyó' *empatillat*
qu' ara una *exposició* 'ns dona,
deu saber que á Barcelona
tothom hi viu d' *exposat*.

Pujan trastos y un taujá
passejant, de re 's recorda...
¡*Patám!* se trenca la corda
y 'l aixafa á terra pla.

Passan *cotxes desbocats*
sempre per diferents punts,
exposantse los transeunts
á morir descalabrats.

Aquell qu' ha de allargá 'l pas
com lo empedrat es do'ent,
s' exposa bè, á que cayent,
se trenquí 'l cap ó bè un bras.

Lo pobre, que abandonat,
deixa 'l pis per 'ná al treball,
s' exposa á que al cap de vall
trobi 'l pis desembrassat.

Lo qui va á fer passejadas
per l' *ensanehe* y per sas plassas,
s' exposa á que certs ganassas
l' atropellin fent pedradas.

Y ara, la gent més honrada
més pacífica y sencilla,

s' exposan á que un *guindilla*
los clavi una *francesada*.

¿Volen més exposicions?
¡*Ojo!* ¡qu' ara ve la grossa!
Prevenintnos! ma á la bossa
y paguém contribucions.

Deixemnos de disbarats
déficits y trapissondas,
que aquí, á la ciutat *dels condés*
massa hi vivim d' *exposats*.

JAUME PIQUET Y PIERA.

Lo pogrés humá es incontrastable.
Y las novas generacions son eminentemnt pro-
gressivas.

O sinó aquí tenen á molts dels estudiants de la
Universitat de Barcelona, que 'l dilluns de la
present senmana, día 5 del corrent Novembre,
van inaugurar las vacaciós de Nadal.

Aquestas antiguament no comensavan fins al
día de Sant Tomás; fa algun temps van adelan-
tarse fins á santa Llucia. De Santa Llucia, un
paset més y van quedar fixadas al día 8 de De-
sembre y aquest any han comensat lo día cinch.
De manera que si aném seguint aixís, diu un
periódich, lo curs académich aviat comensará la
vigilia dels Reys.

No, massa d' hora: en tot cas millor será que
comensi l' últim de maig, ó siga la vigilia dels
exámens.

D. Manuel Girona es l' home de la sórt.
Sempre l' ha protegit la divina providencia;
pero desde 'l punt que 's va empendre la cons-

trucció de la fatxada de la Catedral, que aquesta protecció es més decidida, més resolta, més efíca.

Proba de aquesta protecció es lo nomenament de Comissari regi de la Exposició Universal, que per inspiració del cel, sens dupte, li ha concedit lo govern catòlich de la Reyna regent de las Espanyas.

Y ara ja t'è la tela al taler.
¡Y quina tela!

Suposa un periòdich que D. Manuel Girona, a més de ser comissari regi, es, per sota má, contratista de algunas de las obras del Parch.

Ell se las farà, ell se las vigilará, y ell se las cobrará.

¿Creuhen que ab aixó n' hi ha prou? Donchs s' equivocan. Lo nomenament de comissari regi li ha sigut entregat, deixant en blanch lo sou que ha de percibir com á tal funcionari.

—Es un modo delicat—diuhen alguns—per obligarlo á renunciar tot emolument.

Pero com que cada hù entén la delicadesa á la seva manera, també podria 'l Comissari omplir l' espay de números 999, bèn estretets perque n' hi capiguessen forsa.

Y després de l' Exposició, presentar lo compte á la ciutat per lo qual se fa tota la festa.

«Lo que fuere sonará» com diuhen los castellans.

Y entre tan repetim ab las obras de Misericordia: «Benaventurats los mansos.»

Los mansos, als quals me refereixo, son los partidaris desinteressats de l' Exposició universal.

Pero per xó, no s' inquietin. En últim extrém podrém liquidar la cosa pulintnos l' Parch, y encarregant á D. Manuel que hi construheixi pèl seu compte una extensa barriada.

¿Qué? ¿Se 'n riuhen? Déu nos guard' de un capitalista quan se desboca.

Durant lo mes de novembre 'l diari que ha pagat més timbre es *La Nación*.

Lo *Diari de Barcelona* ha pagat 877 pessetas: *El Diluvio*, 365... Donchs *La Nación* ha arribat á pagarne 1,031.

¡Ja veuhen quina manera de creixe!...
¡Y quina barra!

Perque ab 1,031 pessetas, ja t'è paper timbrat fins al dia que puji en Romero Robledo.

Es á dir: fins al dia del judici.

Se deya aquests dies que 'l governador Sr. Antunez, seria reemplasat per un tal Sr. Monte.

Los jugadors al sentir aquesta paraula van parar l' orella.

Tot inútil: lo Sr. Antunez continuarà gobernant la provincia de Barcelona.

Y res de joch: ni 'l monte.

Noticias de Paris respecte á modas masculinas.

Lo color negre del frac tendeix á desapareixe. Los sastres ara la donan en introduhir lo següent traje d' etiqueta: frac de seda de color, calsa curta y mitjas de seda.

No sería mal que ab motiu de l' Exposició, algun *tailleur* fés proposicions á D. Francisco de Paula.

GRAN PELEGRINACIÓ A ROMA.

ENSAIG GENERAL.

Lo pastor toca la gnalla y 'l seu remat, entre tant, va seguint las sevas notas y canta 'l ¡Ruca Satán!

No per instal·lar aquesta novetat, sinó perquè 'l ciutadà benemérit se dignés servirli de *figurin*.

Entra una dona en la botiga de un paraygüer, y ensenyantli un paraygua usat, li diu:

—M' hauria de fer l' obsequi de dirme quan pot valer aquest paraygua: és venturer y no voldria que m' enganyessin.

L' amo de la botiga li dona una dita, y la dona desapareix no sense darli las gracias per la seva amabilitat.

Poch després lo paraygüer, surt a la porta y s'adona de que li falta un dels parayguas que tenia allí de mostra, qu' era precisament lo mateix que li havia ensenyat aquella dona.

¿No es veritat que aquest timo porta a la memoria las astucias de 'n Tinyeta?...

¡Un timo patriarcal! ¡Un timo de l' edat de pedra!

Lo Sr. Gorchs, duenyo de una acreditada fundició de tipos de imprenta, ha fós per primera vegada a Espanya, valentse de punxons elaborats aquí mateix, algunas sorts de lletra bastarda espanyola, ab tanta perfecció, que 'l tiratje tipogràfic arriba a competir ab los millors modelos del célebre Iturzaeta.

Amants de tots los adelantos, envihém la nostra enhorabona al intel·ligent industrial, que ha demostrat ab aixó, lo molt y bó que pot ferse a casa seva, emancipant aixís a la tipografia espanyola de la tutela dels estrangers.

¿Recordan que 'l «Centre escolar catalanista,» va anarse'n del costat del «Centre catalá,» entrant de rellogat en lo local de la *Lliga de Catalunya*?

Donchs ja s' hi ha ficat la bruixa (no la de 'n Soler) sinó la que tot ho enreda, constituhintse un' altra societat d' estudiants que se 'n ha tornat a la casa pairal del Centre.

Tenim, donchs, un «Centre escolar catalanista» y «Un Centre escolar catalá.»

Y en realitat no tenim mes que... un diable que 'ls entenga.

La junta de festeigs de la próxima exposició universal de Barcelona, ha combinat ja la llista de lo que ha de ferse.

Y creguin que riurém molt: hi haurá concerts vocals é instrumentals... ab molt bombo y platerets; recepcions a casa la ciutat... ab molt champany; grandiosos castells de foch... sense contar lo que treuran pels caixals los contribuyents de Barcelona; iluminacions en los principals carrers y plassas... y molta obscuritat en las oficinas de l' Exposició; regatas, cabalgatas, serenatas... y natas.

Pero una de las cosas en que se echará el resto, será en las professons de Corpus.

A horas d' ara ja se un arcalde que canta:

«¡Quien me verá a mí
en la procesión:
quien me verá a mí,
llevando el pendón!»

S' están desmontant a tota pressa los jardins inmediats a la Plassoleia de Aribau, en lo Parch, a fi d' establirhi un' altra classe de jardins, menos olorosos.

Aixó sí, serán uns *retretes* (diguémho en castellá) elegants y de bon gust, ab miralls, lavabos y fins tobollolas per aixugarse.

Uns *retretes* dignes de D. Francisco.

Ja me 'l figuro cada vegada que tindrà una necessitat, fentse portar al Parch en cotxe.

Perque hasta en aquestas cosas procedeix ab la solemnitat acostumada.

Son molt notables los quatre tapissos, que a imitació dels sigles xv y xvi, ha pintat D. Victoriá Codina y Langlin, per encàrrech del Sr. Marqués de Camps, ab los quals tracta de decorar lo menjador de la casa gòtica que posseheix en lo carer de la Canuda.

Hem tingut ocasió de veure'ls en lo Saló principal de la Llotja deixantnos admirats. Figuran respectivament la cassa, la pesca, la sega y la verema, representació del pa, del ví, del peix y de la carn; y així 'l dibuix, com lo color, la composició y 'l to general de aquestas obras pictóricas son tan notables, que un no sab compendre com alló no siga teixit, sinó tocantho.

Es impossible imitar millor los antichs panyos de Ras, avuy dia tant estimats.

No pot portarse més enllá, lo geni de la imitació.

Un amich nostre que ha recorregut detingudament las obras de l' Exposició no creu que pugan estar acabadas dintre del terme fixat.

Ey, a no ser que 'l Ciutadà benemérit no 's posi a fer de manobra.

Diu ademés, que alguns dels edificis presentan una área considerable, que será molt difícil que arribi a ocuparse, encare que 'ls *pedidos* de local que avuy passen alts, fossen de alguna entitat.

En aquest punt no crech que tinga de apurarse gran cosa la Junta de la Exposició.

Que quedin grans espays y hasta locals enters enterament buyts... ¿y qué?

Aixó s' arregla canviant lo títol de l' Exposició: qu' en lloch de dirse Universal, se diga Nihilista... y si algú s' extranya de que no hi haja res se li contesta:

—Ja veurá, no hem trobat millor manera d' exposar... ¿qué diria?

—¿Qué?

—La crissis de Barcelona.

Sr. Tort y Martorell, (avuy no li diré *Caviritu*) sápigam qu' en los pots petits alguna vegada—com diu lo refrán—pot haverhi la bona confitura.

La proposició presentada per vosté a la Diputació provincial, demanant que 'ls gastos de la gira campestre y del esmorsar ab que aquesta corporació obsequiá al arxiduch Carlos Esteve fossen satisfets de la butxaca de cada diputat provincial, dat l' estat de crisis y de angustia que atravessa la provincia; es una gran idea.

Suum quique y per vosté y pels diputats senyors Alsina, Puig y Generés, Farguell y Vidal Valenciano un aplauso, per haverla acceptada.

Pero pèl resto de la diputació...

¿Escoltin que no sería possible sustituhir venetas, medallas y altras distintius de diputats provincials y regidors, ab una gorra?

¿Hem arribat ó no hem arribat ja al extrém de la *gorroneria*.

(Continua a la página 736.)

HA SORTIT A LLUM

LO POPULARÍSSIM

24

pàgines,
plenas
de treballs
literaris
de
tots colors.

La
mar de dibuixos,
deguts
als
més celebrats
artistas
catalans.

pera 1888

DIRIGIT PER P. K. (J. ROCA Y ROCA) AB L' AJUDA Y COLABORACIÓ DE

V. Almirall, R. Arús y Arderiu, Damas Calvet, C. Gumá, J. Ixart, F. Matheu y Fornells,
A. Mestres, A. March, N. Oller, C. Roure, Frederich Soler, F. Ubach y Vinyeta,
E. Vidal y Valenciano, y altres distingits escriptors.

Il·lustrat ab una hermosa cuberta iluminada, una gran làmina al cromó, é innumerables dibuixos deguts als reputats artistes *Pellicer, Mestres, Moliné, Foix y Miró.*

Preu: 2 rals.

Se ven en la Llibrería Espanyola de Lopez, Rambla del Mitj, 20, principals llibrerías, kioscos y corresponsals de LA ESQUELLA y *La Campana.*

Alguns músichs parlan del grans compositors italians devant de un profa.

Y citan y re-citan á Rossini, á Bellini, á Mercadante y á Donizetti.

—Pero senyors, exclama 'l profa: jo no sè perque á aquest últim li donan lo *don* y als altres no.

—Lo Don?

—Sí, no diuhen Don Yceti? dons diguin també Don Bellini, Don Rossini y Don Mercadante. O tots moros ó tots cristians.

Se tracta de un secret molt delicat.

—Escolta, tú, lo que ahir vaig dirte, no ho has contat pas á ningú?

—No ho he contat més que á una sola persona.

—¡Bona l' hem fetal! ¿Y qui es aquesta persona?

—L' Antonet.

—Adiós. Tant se valia que ho haguesses fet pregonar pèl nunci. ¡L' Antonet! Un tipo que garla tot lo dia desde que 's lleva fins que se 'n va al llit... y que desde que se 'n va al llit fins que 's lleva, somia alt.

En un cassino.

—¿Y es cert Arturo que ahir vos vareu batre?

—Si noy, á pistola, y ab molta sórt per part mèva. Figurat que la bala del mèu contrari al topar ab un duro que duya á la butxaca de l' ermilla, vá esclafarse.

—¡Mosca! Donchs digas que déus la vida á un duro.

—Exactament.

—¡Lo que son las sórts! Mira noy, si jo arribo á tenir la desgracia de trobarme al puesto tèu, á horas d' ara ja fora al cementiri.

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1. XARADA-DOBLE.—*Ma-ca-co.*
2. ID. 2.ª—*Riu-de-cols.*
3. ANAGRAMA.—*Gerro-Roger.*
4. MUDANSA.—*Tendre-Vendre-Pendre-Gendre.*
5. TRENCA-CLOSCAS.—*La vivó del estornell.*
6. CONVERSA.—*Moscas-Sis.*
7. ROMBO.—

M
G A T
G O R R A
M A R I A N O
T R A L L A
A N A
O

8. GEROGLÍFICH.—*Com més companys, més vicis.*

XARADAS.

I.

(A MON BENVOLGUT AMICH S. UST.)

Llegeix lo que va passarme, mes, no 't burlis pas de res: baixava jo en lo tranvia de Gracia, ahir á las set, y vareig ferlo *dos-terça* per baixar frente á Betlém; y ab un *tot qu'* es un mal trasto posat d' ara fa poch temps, vaig *quarta-segon* de nassos deixantme allí terra estés un bon *tres-quart*, sent la broma de quasi tota la gent.

—¡Hu-dos tontol! 'ls uns cridavan.

—¡Aixequéulo! altres—¡Correu!

—¡Lo carretò!—es á dir, noy, que 'l *dos-quart* vaig pagar bè.

Ara si una *anunciadora* veig, me 'n aparto corrents.

J. STARAMSA.

II.

Hu musical, *dos* adverbí y la *terça* una vocal: no hi ha ningú com un carca per tirar de una *total*.

SALDONI DE VALLCARCA.

MUDANSA.

—¿Es cert *tot* la Ramoneta festeja ab l' Adolfo Eloy?

—*Tot* ho diuhen; pero noy no 'ls entench.

—Vaya un treta!

Perqué ho díus?

—*Tot* varen dí que havían renyit, però ell li porta estimació y *tot* casan aviat?

—Sí?

¿y *tot* rals aquell xicot?

—Veurás, l' amor ho fa tot.

ASMARATOFF.

ANAGRAMA.

Fent llenya ahir en *Total* una *tot* se va clavar, quan *tot*, deya, al carregar; y ara 'l péu li fa tant mal que avuy no pot treballar.

P. M. FRARE-LLECH.

TRENCA-CLOSCAS.

VOL CAFÉ A RAL.

Formar ab aquestas lletras lo nom de un conegut autor.

SURERO FUROR Y C.^a

CONVERSA.

—Buenas, Ramon. ¿Tè ví de onze quartos; pero que siga bó..?

—Sí, senyor y bèn bó. Miri, l' altre día vaig enviarne una pila de pipas al punt que vosté ha dit.

RAFAEL ALONSO.

GEROGLÍFICH.

:::
+
11000
M : D
100

P. RAMOGOSA.

BARCELONA:

Imp. de Lluís Tasso Serra, Arch del Teatro, 21 y 22.